

ปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจาก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม

รุ่งนภา เพ่งรุ่งเรืองวงษ์

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
roong001@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ประชากร คือ เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม จำนวน 247 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยคำถามปลายเปิดโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ประเด็นที่มีคะแนนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการเงิน ด้านการผลิต และด้านแหล่งจำหน่ายสินค้า ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ควรสนับสนุนการกำหนดราคาผลผลิตให้มีความแน่นอนและเกษตรกรสามารถต่อรองราคาผลผลิตได้ด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาพ่อค้าผูกขาดการลงทุน ควรมีการฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรผสมผสานหรือเกษตรแบบใหม่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ควรจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกร เพื่อให้มีตลาดรองรับสินค้าของเกษตรกรที่แน่นอน

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดิน เกษตรกร สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน จังหวัดนครปฐม

Problems and Obstacles of Agricultural Land Use of Farmers, allocated by Nakhon Pathom Land Reform Office.

Rungnapa Pengrungruangwong

Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

roong001@hotmail.com

Abstract

The purpose of this study 1) to study the problems and obstacles of land use of farmers who have been allocated from Nakhon Pathom Land Reform Office, 2) to study the solutions to problems and obstacles of land use of farmers who have been allocated from the Office of Land Reform in Nakhon Pathom Province. The population is the farmers who have been allocated land in Nakhon Pathom Land Reform Area 247 persons. Using the whole population as a sample. The data were

analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and data collection with open-ended questions by content analysis.

The results of the study on problems and obstacles of agricultural land use of the farmers who were allocated by the Office of Land Reform in Nakhon Pathom Province showed that the overall opinion was low and when considering each. In order of descending order, the top three issues were financials for production and distribution. Suggestions to solve problems and obstacles of land use of farmers who have been allocated from Nakhon Pathom Land Reform Office. It should support the pricing of produce and the farmers can bargain themselves. Farmers should be trained to have knowledge of integrated agriculture or new farming the farmers can farm all year round. It should supply the markets for the farmers to have a market for the products of the farmers.

Keywords: Problems and Obstacles of Agricultural Land Use, Farmers, Office of Land Reform, Nakhon Pathom

1. บทนำ

ไทยจัดเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานเบื้องต้นของการผลิตผลทางเกษตรกรรม ดังกระแสพระราชดำริของรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานไว้เมื่อ พ.ศ. 2507 ว่า “ในการทำเกษตรให้ได้ผลที่ดีที่สุดนั้น ปัจจัยสำคัญที่รัฐบาลควรจะต้องดูแลเอาใจใส่มีอยู่หลายด้านด้วยกัน เช่น เรื่องของการชลประทาน การพัฒนาคุณภาพดิน เป็นต้น แต่ปัจจัยที่สำคัญที่ห่วงใยอย่างยิ่งในเรื่องการทำเกษตรก็คือ ที่ดินทำกิน หากเราไม่บริหารจัดการที่ดินสำหรับการเกษตรให้ดี ไม่มีการดูแลและมัตระวางตามสมควรแล้ว ในวันข้างหน้าเราจะต้องเสียที่ดินให้แก่กิจการอื่น และไม่มีที่ดินเหลือเพียงพอสำหรับการทำเกษตร พวกที่เคยมีที่ดินก็ต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์กลายเป็นผู้เช่าหรือไร้ที่ดินทำกินกันมากขึ้น และจะก่อให้เกิดความแออัดและปัญหาอื่นๆ ตามมาอีก พระองค์จึงทรงเห็นว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมการเกษตรของประเทศก็คือ การพยายามให้เกษตรกรรักษาที่ดินไว้เป็นพื้นที่การเกษตรกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้” (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561: ออนไลน์) สอดคล้องกับเป้าหมายในพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มผลผลิตเกษตรกรรมและเป็นการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม สร้างความเป็นธรรมให้เกิดในหมู่เกษตรกรและสังคมชนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิการถือครองที่ดิน การกระจายสิทธิในที่ดินทั้งในที่ดินของรัฐและที่ดินของเอกชนที่มีมากเกินความจำเป็นไปสู่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน พร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาอาชีพ ปรับปรุงส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต่างๆ และให้มีการจัดตั้งกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรฉบับที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2519 และฉบับที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2532 มีเจตนารมณ์เพื่อให้สิทธิในที่ดินมีส่วนเกื้อหนุนสภาพความเป็นอยู่ในภาคการเกษตรตามความเป็นจริงและสนองนโยบายการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลให้รวดเร็วและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร, 2561: ออนไลน์)

ภายหลังที่ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว รัชกาลที่ 9 ทรงให้การสนับสนุนให้โครงการปฏิรูปที่ดินดำเนินไปโดยสัมฤทธิ์ผล ได้พระราชทานที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จำนวน 44,369 ไร่ 39 ตารางวา ให้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรดำเนินการจัดตั้งเป็นโครงการปฏิรูปที่ดินสำเร็จรูปอยู่ในท้องที่รวม 5 จังหวัด คือ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครนายก จังหวัดนครปฐม และจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้เกษตรกรมีที่ทำกินชั่วลูกชั่วหลาน และไม่ให้กรรมสิทธิ์เป็นของส่วนบุคคล แต่จะให้ทำมาหากินกันสืบต่อไปด้วยการจัดแบ่งให้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละครอบครัว ขณะเดียวกันพระองค์ทรงเล็งการไกลโดยให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรจัดสรรที่ดินส่วนหนึ่งไว้สำหรับเกษตรกรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และต้องแยกครอบครัวออกไปในอนาคตให้มีที่ทำกิน กับทั้งให้จัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์ขึ้นไปในบริเวณที่เกษตรกรใช้เป็นที่อยู่อาศัยอยู่ก่อนแล้ว ปรับปรุงให้หมู่บ้านสหกรณ์สมบูรณ์มีทั้งวัด โรงเรียน สถานพยาบาล ร้านสหกรณ์ สถานีตำรวจ และสถานบริการอื่นๆ เท่าที่จำเป็น (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร, 2561: ออนไลน์) เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงเกษตร และสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร เศรษฐกิจการเกษตร การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร การชลประทาน การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ การ

พัฒนาที่ดิน และการสหกรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ 14 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมชลประทาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ พร้อมทั้งรับผิดชอบรัฐวิสาหกิจอีก 7 แห่ง ได้แก่ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนยาง สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง องค์การสะพานปลา องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย และบริษัท ไม้อัดไทย จำกัด ในปี พ.ศ. 2546 มีพระราชกฤษฎีกา โอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาระบบชลประทาน ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ รวมตลอดทั้งกระบวนการผลิตและสินค้าเกษตรกรรม และราชการอื่นที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกอบด้วยส่วนราชการ 13 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมชลประทาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ พร้อมทั้งรับผิดชอบรัฐวิสาหกิจอีก 5 แห่ง ได้แก่ องค์การสวนยาง สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง องค์การสะพานปลา องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561: ออนไลน์) ต่อมาปี พ.ศ. 2552 เป็นปีมหามงคลที่ประเทศไทยและพสกนิกรชาวไทยเฉลิมฉลองวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 82 พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประชาชนทุกหมู่เหล่าตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้น้อมนำปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการทำงาน รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ยึดหลักตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในการกระจายการถือครองที่ดินอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การพัฒนาพื้นที่โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมอย่างยั่งยืน รวมถึงการสร้างและพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมคือ กระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้เกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกินแล้ว และให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาขั้นพื้นฐานการพัฒนาอาชีพและรายได้ของเกษตรกร ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ เพื่อผลในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในทางอ้อมและยังเป็นการดำเนินการในลักษณะควบคุมดูแลให้เกษตรกรปฏิบัติตามระเบียบและช่วยให้รู้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตการดำเนินการปฏิรูปที่ดินยังมีปัญหา ได้แก่ บางพื้นที่เหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์เพื่อการอื่นปะปนอยู่กับความเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรกรรม แต่ข้อจำกัดคือ ที่ดินที่จัดให้เกษตรกรต้องใช้ประโยชน์เพื่อประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ ในขณะที่บางพื้นที่ก็ไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตรเนื่องจากขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้องลงทุนสูง และเกษตรกรขาดเงินทุน (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2561: ออนไลน์)

ปัจจุบันสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐมได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินออกตามความในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 กำหนดให้ท้องที่อำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีเนื้อที่ประกาศเขตประมาณ 228,594.90 ไร่ จำแนกออกเป็นอำเภอต่างๆได้ดังนี้ อำเภอบางเลน เนื้อที่ประมาณ 98,544.20 ไร่ อำเภอนครชัยศรี (พุทธมณฑล) เนื้อที่ประมาณ 26,001.70 ไร่ อำเภอดอนตูม เนื้อที่ประมาณ 104,049.00 ไร่ เพื่อจัดสรรให้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และได้รายงานปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรจากการสัมภาษณ์เกษตรกร (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม, 2560: ออนไลน์) พบว่ามีปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดการดูแลปรับปรุงอย่างถูกวิธี การขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตร ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง จากสภาพดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไขย่อมมีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเกษตรต่อไป จากข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินในการประกอบอาชีพของเกษตรกร เพื่อที่จะได้ทราบว่าเกษตรกรได้ใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นเพียงใด และการใช้ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างไร เพื่อที่จะได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

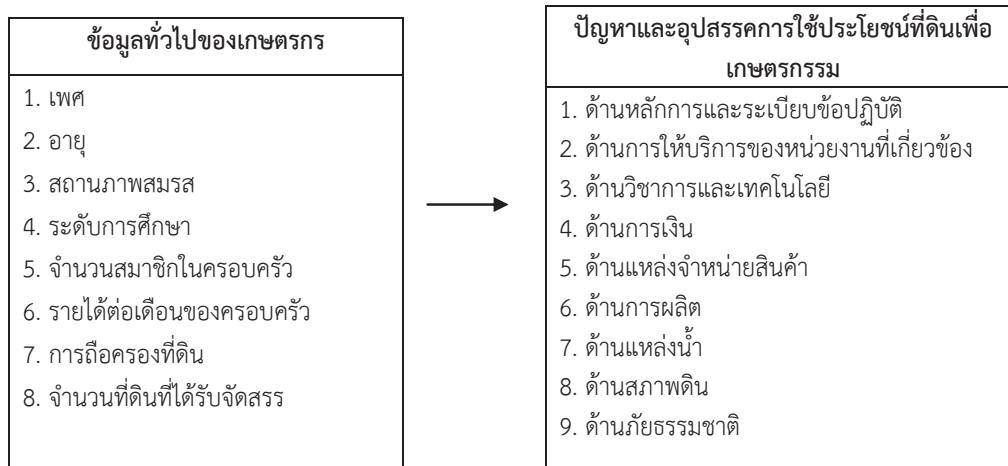
1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรคือ เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม จำนวน 247 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว การถือครองที่ดิน จำนวนที่ดินที่ได้รับจัดสรร ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจรายการ ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นการประเมินผลความคิดเห็นของเกษตรกร ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาพรวมทั้งหมด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach เท่ากับ .785

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่จริงกับเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม จำนวน 247 คน เพื่อให้ข้อมูลกระจายตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ แล้วตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ใช้การวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 3) การวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละของความถี่ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

5. สรุปผลการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเงิน ($\bar{x} = 2.44$, S.D. = 0.86) รองลงมา ด้านการผลิต ($\bar{x} = 2.42$, S.D. = 0.60) ด้านแหล่งจำหน่ายสินค้า ($\bar{x} = 2.37$, S.D. = 0.56) ด้านหลักการและระเบียบข้อปฏิบัติ ($\bar{x} = 2.34$, S.D. = 0.66) ด้านการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 2.18$, S.D. = 0.54) ด้านวิชาการและเทคโนโลยี ($\bar{x} = 2.11$, S.D. = 0.54) ด้านภัยธรรมชาติ ($\bar{x} = 2.09$, S.D. = 0.56) ด้านแหล่งน้ำ ($\bar{x} = 2.04$, S.D. = 0.62) และด้านสภาพดิน ($\bar{x} = 1.98$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม จากข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านการเงิน ควรมีแนวทางการสนับสนุนเกษตรกรในการให้ราคาผลผลิตที่มีความแน่นอนและสามารถต่อราคาผลผลิตได้ด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาพ่อค้าผูกขาดการลงทุน 2) ด้านการผลิต ควรมีแนวทางการฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรผสมผสานหรือเกษตรแบบใหม่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี 3) ด้านแหล่งจำหน่ายสินค้า ควรมีแนวทางการจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกรเพื่อให้มีตลาดรองรับสินค้าของเกษตรกรที่แน่นอน 4) ด้านหลักการและระเบียบข้อปฏิบัติ ควรมีแนวทางการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหลักเกณฑ์ในการถือครองที่ดินแก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น 5) ด้านการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีแนวทางการจัดเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ประสานและตรวจสอบความเป็นอยู่ของเกษตรกร เพื่อให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน 6) ด้านวิชาการและเทคโนโลยี ควรมีแนวทางการจัดอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตสินค้า เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีไปใช้ในการผลิตสินค้าทางการเกษตร 7) ด้านภัยธรรมชาติ ควรมีแนวทางการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในการร่วมกันจัดหาน้ำมาใช้ในการเพาะปลูก เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเมื่อเกิดภัยแล้ง และให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันภัยธรรมชาติ 8) ด้านแหล่งน้ำ ควรมีแนวทางการจัดหาแหล่งน้ำหรือมีการจัดการเกี่ยวกับชลประทานในพื้นที่ เพื่อให้มีปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการผลิตทางการเกษตร 9) ด้านสภาพดิน ควรมีแนวทางการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการปรับปรุงบำรุงดิน การฟื้นฟูสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ และลดการใช้สารเคมีที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

6. อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม มีรายละเอียดดังนี้ 1. ด้านการเงิน พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภทศา คงสัมฤทธิ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลปล้อ อำเภอนครหลวงบุรี จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของเกษตรกรตำบลปล้อ อำเภอนครหลวงบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ที่ดินด้านเกษตรกรรม คือ เกษตรกรประสบปัญหาด้านราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอนและไม่สามารถต่อราคาผลผลิตได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินขาดการสนับสนุนเกษตรกรในการให้ราคาผลผลิตที่มีความแน่นอน และพ่อค้าผูกขาดการลงทุน 2.

ด้านการผลิต พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทินกร เพ็ญเขียว (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภูมิหลังบางประการของเกษตรกร 2) สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกร 3) ความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังบางประการของเกษตรกรกับความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ความไม่แน่นอนของราคาผลผลิต และขาดข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการผลิต ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินไม่มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการทำการเกษตรผสมผสานหรือเกษตรแบบใหม่ 3. ด้านแหล่งจำหน่ายสินค้า พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัตนา รัตนวงษ์ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขต ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกร 3) สภาพการ ได้รับการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร 4) สภาพปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน และ 5) เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจที่ แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตการเกษตร ราคาและคุณภาพผลผลิตต่ำ และตลาดรับซื้อผลผลิตอยู่ไกล ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผลผลิตของเกษตรกรมีปริมาณมาก ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรที่แน่นอน 4. ด้านหลักการและระเบียบข้อปฏิบัติ พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสันทนา ประเสริฐวัฒนากร (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรในภาพรวมและรายด้าน ส่วนการถือครองที่ดินเมื่อทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Fisher's Exact Test พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรด้านระเบียบข้อปฏิบัติ คือ ขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหลักเกณฑ์ในการถือครองที่ดิน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องของหลักการและระเบียบข้อปฏิบัติ 5. ด้านการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสันทนา ประเสริฐวัฒนากร (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรในเขตจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ส่วนความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในภาพรวมและด้านประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก ความคาดหวังด้านการให้บริการและส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรในภาพรวมและรายด้าน ส่วนการถือครองที่ดินเมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรด้านการให้ บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ การได้รับการเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานอื่นน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานไม่ได้เข้าไปตรวจสอบความเป็นอยู่ของเกษตรกรในการแก้ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน 6. ด้านวิชาการและเทคโนโลยี พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภัทษาคงสัมฤทธิ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลบ่อถ้ำ อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของเกษตรกรตำบลบ่อถ้ำ อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการใช้ที่ดินด้านเกษตรกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ราคาผลผลิตสูงขึ้น รวมถึงต้องการการ

ฝึกอบรมด้านวิชาการและเทคโนโลยีในเรื่องการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปผลผลิต 7. ด้านภัยธรรมชาติ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักชา คงสัมพันธ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ่อถ้ำ อำเภอลำลูกเกด จ.บุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของเกษตรกรตำบลบ่อถ้ำ อำเภอลำลูกเกด จ.บุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้ที่ดินด้านเกษตรกรรม คือ เกษตรกรประสบปัญหาฝนแล้ง และปัญหาการปนเปื้อนของสารพิษตกค้างในดิน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินขาดการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในการร่วมกันจัดหาพื้นที่ให้เกษตรกรใช้ในการเพาะปลูก 8. ด้านแหล่งน้ำ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจงจิตร์ ปันแก้ว (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2) ลักษณะและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกิน มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่อยู่ไกลจากแหล่งน้ำ น้ำมีไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้ตลอด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการจัดหาแหล่งน้ำหรือไม่มีจัดการเกี่ยวกับชลประทานในพื้นที่ ทำให้มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการผลิตทางการเกษตร และ 9. ด้านสภาพดิน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจงจิตร์ ปันแก้ว (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2) ลักษณะและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกิน มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ สภาพดินปนกับก้อนหินบางส่วนไม่ย่อยอุดมสมบูรณ์ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้ตลอด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน ขาดการฟื้นฟูสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ มีการใช้สารเคมีที่ก่อให้เกิดความเสียหายของสิ่งแวดล้อม

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1. ด้านการเงิน ควรมีแนวทางการสนับสนุนเกษตรกรในการให้ราคาผลผลิตมีความแน่นอนและสามารถต่อรองราคาผลผลิตได้ด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาพ่อค้าผูกขาดการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักชา คงสัมพันธ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ่อถ้ำ อำเภอลำลูกเกด จ.บุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของเกษตรกรตำบลบ่อถ้ำ ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการสนับสนุนเกษตรกรในการให้ราคาผลผลิตมีความแน่นอนและสามารถต่อรองราคาผลผลิตได้ด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาพ่อค้าผูกขาดการลงทุน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาด้านราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอนและไม่สามารถต่อรองราคาผลผลิตได้ด้วยตนเอง 2. ด้านการผลิต ควรมีแนวทางการฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรผสมผสานหรือเกษตรแบบใหม่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทินกร เพ็ญเกียรติ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภูมิหลังบางประการของเกษตรกร 2) สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกร 3) ความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังบางประการของเกษตรกรกับความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่าควรมีการฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรผสมผสานหรือเกษตรแบบใหม่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ความไม่แน่นอนของราคาผลผลิต และขาดข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการผลิต 3. ด้านแหล่งจำหน่ายสินค้า ควรมีแนวทางการจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกร เพื่อให้มีตลาดรองรับสินค้าของเกษตรกรที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของรัตนา รัตนวงษ์ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขต ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกร 3) สภาพการได้รับการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร 4) สภาพปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน และ 5) เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจที่ แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าควรมีการจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกร ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกร ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตการเกษตร ราคาและคุณภาพผลผลิตต่ำ และตลาดรับซื้อผลผลิตอยู่ไกล 4. ด้านหลักการและระเบียบข้อปฏิบัติ ควรมีแนวทางการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสิทธิและหลักเกณฑ์ในการถือครองที่ดิน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสันทนา ประเสริฐวัฒนากร (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสิทธิและหลักเกณฑ์ในการถือครองที่ดิน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหลักเกณฑ์ในการถือครองที่ดิน 5. ด้านการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีแนวทางจัดเจ้าหน้าที่คอยเข้าไปตรวจสอบความเป็นอยู่ของเกษตรกร เพื่อให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสันทนา ประเสริฐวัฒนากร (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกร ต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่าควรจัดเจ้าหน้าที่คอยเข้าไปตรวจสอบความเป็นอยู่ของเกษตรกร ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรได้รับการเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานอื่นน้อย 6. ด้านวิชาการและเทคโนโลยี ควรมีแนวทางการจัดอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตสินค้า เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีไปใช้ในการผลิตสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักชา คงสัมพันธ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ่อถ้า อำเภอลำสนธิ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่าควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตสินค้า ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ราคาผลผลิตสูงขึ้น รวมถึงต้องการการฝึกอบรมด้านวิชาการและเทคโนโลยีในเรื่องการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด 7. ด้านภัยธรรมชาติ ควรมีแนวทางการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในการร่วมกันจัดหาน้ำมาใช้ในการเพาะปลูก เพื่อแก้ไขปัญหาดินขาดแคลนน้ำเมื่อเกิดภัยแล้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักชา คงสัมพันธ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ่อถ้า อำเภอลำสนธิ จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของเกษตรกรตำบลบ่อถ้า อำเภอลำสนธิ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่าควรมีการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในการร่วมกันจัดหาน้ำมาใช้ในการเพาะปลูก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาฝนแล้ง และปัญหาการปนเปื้อนของสารพิษตกค้างในดิน 8. ด้านแหล่งน้ำ ควรมีแนวทางการจัดหาแหล่งน้ำหรือมีการจัดการเกี่ยวกับชลประทานในพื้นที่ เพื่อให้มีปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการผลิตทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจงจิตร ปิ่นแก้ว (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่หอพระ อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่าควรมีการจัดการแหล่งน้ำหรือมีการจัดการเกี่ยวกับชลประทานในพื้นที่ เพื่อให้มีปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพื้นที่ที่อยู่ไกลจากแหล่งน้ำ น้ำมีไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ตลอด 9. ด้านสภาพดิน ควรมีแนวทางการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการปรับปรุงบำรุงดิน มีการฟื้นฟูสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ลดการใช้สารเคมีที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจงจิตร ปิ่นแก้ว (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่หอพระ อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2) ลักษณะและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่หอพระ อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าควรส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการ

ปรับปรุงบำรุงดิน มีการฟื้นฟูสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ลดการใช้สารเคมีที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสภาพดินปนกับก้อนหินบางส่วนไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์ พื้นที่อยู่ไกลจากแหล่งน้ำ น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ตลอด

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ 1) ด้านการเงิน ควรมีการวางแผนร่วมกับเกษตรกรและชุมชน เพื่อให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร และอาชีพเสริมให้กับเกษตรกร 2) ด้านการผลิต ควรส่งเสริมให้เกิดการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีในธรรมชาติแทนการใช้สารเคมีในการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรหันมาใช้สารสกัดชีวภาพในการเกษตรเพิ่มมากขึ้น 3) ด้านแหล่งจำหน่ายสินค้า ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบสหกรณ์และตลาดกลาง เพื่อเป็นสถานที่ให้เกษตรกรได้ขายผลผลิต และซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร 4) ด้านหลักการและระเบียบข้อปฏิบัติ ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรได้ทำความเข้าใจและรู้เงื่อนไขในการขออนุมัติเงินกู้ 5) ด้านการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำโครงการร่วมกันกับหน่วยงานหลักเพื่อบูรณาการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร เพื่อเกษตรกรจะได้นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง 6) ด้านวิชาการและเทคโนโลยี ควรจัดศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องเทคโนโลยีในการทำการเกษตร 7) ด้านภัยธรรมชาติ ควรกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งของเกษตรกร โดยการจัดทำแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในระดับต่างๆ เพื่อเตรียมการป้องกันและแก้ไขภัยแล้ง 8) ด้านแหล่งน้ำ ควรสนับสนุนการปรับรูปแบบการปลูกพืชให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำ โดยเลือกพันธุ์พืชที่ใช้น้ำน้อยและให้ผลตอบแทนสูง เพื่อลดปัญหาปริมาณน้ำที่ไม่เพียงพอต่อการเกษตร 9) ด้านสภาพดิน ควรคำนึงถึงชนิดของพืชที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของดิน การปลูกพืชและการไถพรวนตามแนวระดับ เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในลักษณะวิจัยเชิงคุณภาพหรือการศึกษาเชิงลึก เพื่อให้ทราบข้อมูลมากยิ่งขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหามาตรฐานของเกษตรกรได้มากยิ่งขึ้น และศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่อื่นๆ เพื่อสามารถนำมาพิจารณาปรับปรุงนโยบายและวิธีการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรมากที่สุด

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2562 จาก https://www.alro.go.th/legal_aff/more_news.php?cid=111.
- จงจิตร ปิ่นแก้ว. (2552). การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในตำบลแม่ทอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชาญ วงศ์สวัสดิวัฒนา. (2547). ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบปฏิรูปของราษฎรบ้านสหกรณ์ตัวอย่างรวมไทย อำเภอกบบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทินกร เพ็ญเขียว. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภัทรา คงสัมฤทธิ์. (2550). การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมให้เกษตรกรทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ่อถ้ำ อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ประดิษฐ์ สวัสดิ์ตระกูล. (2551). ผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังการจัดสรรที่ดินอันเนื่องมาจากโครงการเขื่อนสิรินธร ตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสิริธร จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยุพา ราชจินดา. (2551). ปัจจัยที่มีต่อการเปลี่ยนสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลระเริง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนพร ทะสา. (2526). ผลได้ของการจัดรูปที่ดินต่อครอบครัวของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนา รัตนวงษ์. (2557). การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สันทนา ประเสริฐวัฒนากร. (2555). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภารัตน์ มาตสวิง. (2550). ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. (2561). การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2562 จาก https://www.alro.go.th/alro_th/main.php?filename=index.
- อนันต์ มิตรคุณ. (2550). ความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการปฏิรูปการจัดสรรที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าคำใหญ่และป่าคำขวาง ท้องที่ตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อังคณา พวงสุตรัก. (2552). ความคิดเห็นของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐมต่อการให้บริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.